

Věle su dani
V jiné

na těleso takové; nevím jak těleso jest který bod; mohu tedy na
místě jeho položit těleso, které z předu vidím poskytuje na das
týž obraz, ale o žádném zákoně jest ^{pouze jedinou} vzhledem rovnou, od Divaella odraženou,
a tudíž neviditelnou. Vyřez Eulerius platí též pro tento polyedr,
žádám-li si vyřez episcopatova, uvořím je vidím si ce vřelky
hrany a rohy, ale ze stran jedné (a jen jedné) nevím.

Důležitější jest ovšem, že episcopatovy zjevy věci "quasi" dojem o otce
ještě podléhají na nepřímé kladné, ověřené těleso, jeho "vše o sobě" jest
jakkoli vše o sobě k Tomuto zjevu, popřípadě též fotografii.

Není ným implem hájiti Kanta, ale jest zřejmé že episcopatova
"vše o sobě" o jeho zjevy vímou jeho samotného mají o Kantových
pojmy stejné jasně, ale nic jiného, takže je jeho takové vypracování
Kantových výroků episcopa na dokonalém zneuzpůsobení celého problému.
Tak mohl episcopat postihnout let nebo snad ještě dále zůstati v
takovém omyle, jest za každou nerozumnost.

Zbývá dodat že episcopat jest Marešův známý spis čtením
stravujícím, a že to, co napsal o Machovi, jest stejného zrna jako
jeho kritika Kanta. ^{ještě jasně} Vypořádání Raymanových kritických prací Marešových.
Nemají-li naši protivníci Marešova směr pracovníků ne o sporů věci
ovědomilých, a zejména slavním i o jejím světě literatury české
(a zvláště její části) nejlepší učení když umělkou. Není zapotřebí nikdo
povinně vědět o psal Kant, Mach nebo Mareš, ale musí-li toho
není o psal práci její kritizovat. Jedná se o největší záhady literatury
poznání, o nichž zapotřebí ~~byť~~ mohou být řízy námi, ale
o tom co ten či onen napsal mohli by se snad rozumně ~~li~~ ^{li}
shodnouti.

Wald

Casopis Český Seřkárů

1

Velevážený pane redaktore!

V Diskusi o fyziologické Kalrimetrii a respirometrii se
představil čtenářem ^{C. E. L.} ~~W. L. L.~~ pan prof. Brauner,
se všemi svými chemickými zásluhami, a pak gentlemanlike
paskavič představit také mne, přičemž se ovař (Vědy str. 1259)
poněkud poděkl, pročejš prsou, aby mi bylo
dovoleno konstatovati. Neslibil jsem nikdy
ani prof. Braunero ani komu jinému že prokážu
nesprávnost stanoviska, že se prvky slučují
dle určitých vah (atomových). Popírám ovšem
jistotu, a objektivnou platnost atomové Hypothese,
^{znače} ~~dojista~~ nikdy i stanoviska prokročku, nikoliv
však platnost zmíněného, empiricky zjištěného
zákonu. I nejporrochnější čtenáři mých publikací
dozvědí, že jsem ~~ne~~ podobného nic ^{ani} slibovati
nemohl, odporovalo by to Říklavě celé tentuaci
~~ověř~~ mých ^{práci} ~~publikací~~, výt naopak jsem již

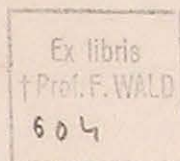
theoreticky odůvodnil ^{tento zákon} ~~nežávil~~ ^{nežávil} od hypotézy atomu

roku 1897 dokázal, ^{že} theoretická ^{platnost} a ^{průkaznost} ²
 toho zákona nezávisí na hypotéze atomové.
 Výrokem prof. Braunera o domněnkách svých slyšel
 jest dokumentárně zjištěno, že nemá o směřu
a obsahu svých publikací ani ~~průkaz~~ zdatu.

To by ovšem neváhalo, kdyby si nerozdával
 práva posměšně kritizovati měštiny i rozsáhlé
 již výsledky, a to ještě před čtenářským, jenž
 celá věc jest cizí, tak ^{pro kritiku svůj} zevrubně kriti-
 kovanou ve autority, již mu v některých ji svých
oborech ohrohuje ni kdo nenávidí. Odmítám ovšem
 Raýdon diskuzi s panem prof. Braunerem potud,
 pokud nenaučí se rozlišovati atomovou hypotézu
 od zákonů stoichiometrických, pak bude mu
 k službám, proce ovšem aby námítky své
 pronášel s náležitým vědomím zodpovědnosti
 literární 2) před čtenářstvem s obsahem svých
(obeznámeným)

11
práci a sporuho přivedu vůbec. Má k tomu
příležitost ^{tež} na svém Kolbišti vědy, např.
v „Zeitschrift für physikalische Chemie“ nebo
„Annalen ^{der} Naturphilosophie“. Hic Rhodus,
hic salta!

V Kladně, dne 7. pros. 1903

Vážený pane profesore!
Vypůjčil jsem si ČČL, zde, a tak mohu jsem
psátí svou odpověď hned. Zaslám ji Vám,
abyste se mohl informovati, o připsání
zde onde něco připsovati; zvláště prosím,
abyste sehléd na ten latinský citát „Hic
Rhodus, hic salta!“

Vzpoměl jsem si ještě na páni B.
c.k. vlastenecký, přechl Austrium nebo
Austriatum, s nímž se rád někdy uštkvil.
Bude-li třeba, bude to řízný triumf.
Poroucí se Vám uctivě Páň Hanuš
F. Wald

Primmer -

Maas

7.XII. 03

Wald-Brauner.

Ze zvláštního otisku z Časopisu lékařů českých roč. 1903.

Velevážený pane redaktore!

V diskusi o fyziologické kalorimetrii a respirometrii se představil čtenářstvu »Č. L. Č.« pan prof. Brauner se všemi svými chemickými zásluhami a pak gentlemanlike představil také mne (č. 49, str. 1259). Neslibil jsem nikdy ani prof. Braunerovi ani komu jinému, že prokáži nesprávnost stanoviska, že se prvky slučují dle určitých vah (atomových). Popírám ovšem účelnost a objektivnou platnost atomové hypotese, do značné míry i stanoviska prvkového, nikoli však platnost zmíněného, empiricky zjištěného zákona. I nej-povrchnější čtenáři mých publikací dosvědčí, že jsem

5

podobného nic ani slibovati nemohl, odporovalo by to křiklavě celé tendenci všech mých prací; vždyť naopak jsem již roku 1897 theoreticky odůvodnil, že platnost a průkaznost toho zákona nezávisí na hypotese atomové. Výrokem prof. Braunera o domnělých mých slibech jest dokumentárně zjištěno, že nemá o směru a obsahu mých publikací ani zdání.

To by ovšem nevadilo, kdyby si neosoboval práva posměšně kritisovati mé snahy i dosažené již výsledky, a to ještě před čtenářstvem, jemuž celá věc jest cizí, tak že pan kritik svůj úsudek krýti musí vahou své autority, již mu v některých jiných oborech chemie nikdo neupírá. Odmítám ovšem každou diskusi s panem prof. Braunerem potud, pokud nenaučí se rozlišovati atomovou hypotese od zákonů stoechiometrických; pak budu mu k službám, prose ovšem, aby námitky své pronášel 1. s náležitým vědomím zodpovědnosti literární, 2. před čtenářstvem obeznámeným s obsahem mých prací a sporného předmětu vůbec. Má k tomu příležitost též »na světovém kolbišti vědy,« na př. v »Zeitschrift für physikalische Chemie« nebo »Annalen der Naturphilosophie«. Hic Rhodus, hic salta!

F. Wald,

chef-chemik železáren v Kladně.

Velevážený pane redaktore!

V diskussi o fyziologické kalorimetrii a respirometrii se představil čtenářstvu »Č. L. Č.« pan prof. Brauner se všemi svými chemickými zásluhami a pak gentlemanlike představil také mne (č. 49, str. 1259). Neslibil jsem nikdy ani prof. Braunerovi ani komu jinému, že prokáži nesprávnost stanoviska, že se prvky slučují dle určitých vah (atomových). Popírám ovšem účelnost a objektivnou platnost atomové hypotese, do značné míry i stanoviska prvkového, nikoli však platnost zmíněného, empiricky zjištěného zákona. I nej-povrchnější čtenáři mých publikací dosvědčí, že jsem

5

podobného nic ani slibovati nemohl, odporovalo by to křiklavě celé tendenci všech mých prací; vždyť naopak jsem již roku 1897 theoreticky odůvodnil, že platnost a průkaznost toho zákona nezávisí na hypotese atomové. Výrokem prof. Braunera o domnělých mých slibech jest dokumentárně zjištěno, že nemá o směru a obsahu mých publikací ani zdání.

To by ovšem nevadilo, kdyby si neosoboval práva posměšně kritisovati mé snahy i dosažené již výsledky, a to ještě před čtenářstvem, jemuž celá věc jest cizí, tak že pan kritik svůj úsudek krýti musí vahou své autority, již mu v některých jiných oborech chemie nikdo neupírá. Odmítám ovšem každou diskussi s panem prof. Braunerem potud, pokud nenaučí se rozlišovati atomovou hypotese od zákonů stoechiometrických; pak budu mu k službám, prose ovšem, aby námitky své pronášel 1. s náležitým vědomím zodpovědnosti literární, 2. před čtenářstvem obeznámeným s obsahem mých prací a sporného předmětu vůbec. Má k tomu příležitost též »na světovém kolbišti vědy,« na př. v »Zeitschrift für physikalische Chemie« nebo »Annalen der Naturphilosophie«. Hic Rhodus, hic salta!

F. Wald,

chef-chemik železáren v Kladně.

tní otisk

lékařů českých

3. 1903.

Da oprava vědecké práce fysiologického ústavu.

(Zasláno.)

Slavná redakce Časopisu Lékařů Českých!

Prosím za uveřejnění následující opravy.

1. Tvzení pana prof. Janošíka v 47. Č. L. Č., str. 1211 o jednání ve II. tř. Akademie (u příležitosti mé přednášky o »našem« kalori- a respirometru) »že nejen prof. Brauner, nýbrž i professor Strouhal a svého času též prof. Domalíp se vyslovili proti fysikální části přednášky prof. Mareše« neodpovídá skutečnosti, ježto ani prof. Strouhal ani prof. Domalíp neujali se v té otázce vůbec slova, o čemž mám od nich písemnou jistotu. Podivení p. prof. Janošíka, »že zrovna tuto důležitou epizodu jsem zapomenul«, odpadá, poněvadž takové epizody nebylo.

2. Připamatování p. prof. Janošíka »co napsal o způsobě diskussí prof. Mareše již v r. 1892 Horbaczewski« odkazuji na ocenění tehdejší mé diskusse s prof. Horbaczewskim pronesené na následujících místech: The Journal of Physiology vol. 23., str. 217. a 272., r. 1898. — Archiv f. exp. Path. B. 42., s. 393., r. 1899. — Pflügers Archiv,

B. 80., s. 241., r. 1900. — Zvláště však:
der Physiologie. I. Biochemie. s. 555., r.

V Praze, dne 27. listopadu 1903.

Prof. dr. F

Slavná Redakce Časopisu Lékařů C

Uveřejnili Jste v čís. 49. str. 1258—¹²⁵⁹ dopis proti mně, jehož pisatel pan prof. dr. Bořislav Brauner za záminkou, že jsem se posměšně dotknul jeho »authority« ve fysiologické kalorimetrii, představuje se čtenářům tohoto Časopisu, »ať zvědí, že na autoritu tu obracejí se v záležitostech chemie anorganické a zejména vzácných prvků s dotazy o radu chemikové celého světa!«

Nevím, kdo se obrátil k této autoritě o radu v záležitostech biologie a anatomie, projednaných v tomto Časopise. Jisto jest, že vědeckou kvalifikaci osoby té nevtáhl jsem do polemiky o biologii a anatomii já, nýbrž ten, kdo se tu na s. 1183 dovolával odborníků z České Akademie, kteří »našemu« kalori- a respirometru dělali podstatné výtky. Pan prof. Janošík označil p. prof. Braunera jako »autoritu« ve fysiologické kalorimetrii.

K této výzvě dostavili se citovaní odborníci v osobě pisatele zmíněného dopisu, která tu ukázala svou velikou autoritu v oboru vzácných prvků velkolepou transformací, jako jest radia v helium; neboť udělala z polemiky biologicko-anatomické polemiku týkající se vlastně »chemické a fyzikální abecedy.«

I kdybych měl právo vypínat se nad své kollegy, nemohl bych porazit takový — rekord. A kdyby se mi podařilo očistiti své dobré jméno, ne na kolbišti vědy světové, ale u nás doma, negratuloval

bych si tak přede všemi lidmi; spíše by mne těšilo přesvědčit je o dobré věci dobrými důvody.

Čtenářstvo tohoto Časopisu není takové, aby uvěřilo, poněvadž musí uvěřit na slovo takové autority. Tu platí věcné odůvodnění a ne pouhé mluvení. Zde není již místo, kde by se mi mohly vytýkati nejapnosti beze všeho věcného základu, jen tak na úvěr autority.

Přes to však dokázáno dopisem tím jedno každému zřejmě a nade vši pochybnost: že celá řada našich vědeckých autorit usiluje vší mocí a všemi prostředky o zničení mé vědecké vážnosti. Zde vystupuje zase jedna, o své újmě, mnou nevyzvána.

Zmíněnou alchymickou transformací přenesen boj z pole biologicko-anatomického zase na pole chemicko-fyzikální. Na tomto poli pokryla se slávou již první organicko-chemická autorita České Akademie, vystoupivší jako odborník ve fyziologické kalori-respirometrii. Sláva ta je zaznamenána ve Věstníku této Akademie r. 1901 a 1902. Nyní nastupuje na totéž pole první anorganicko-chemická autorita. Slušno tedy dát jí příležitost ke stejným úspěchům. Neutekl jsem před touto autoritou ze sezení Akademie, poražen byv věcností a pádností jejích vědeckých důvodů, a neuteku ani zde; na útěk před ní mohlo by se pomýšlet ze zcela jiných důvodů.

Proto žádám slavnou redakci, aby vyzvala důrazně onoho gentlemana před očima čtenářstva tohoto Časopisu, aby vysvětlil, přesně a stručně, jak se fyziologická kalorimetrie i respirometrie prováděti má, a v čem a jak jsem já se tu dopouštěl nesprávností. Je-li, jak praví, problem ten jednoduchý, tak že se týká vlastně chemické a fyzikální abecedy, musí býti vysvětlení to tím přesnější a stručnější, poněvadž čtenářstvo tohoto Časopisu umí chemicky a fyzikálně již aspoň slabikovat.

Aby vyzvala pisatele dále, kde že jsem napo-

věděl, že mé pokusy dokazují nesprávnost zákona o zachování energie — třeba i jen ve fyziologii; a dále, že princip prvkový neplatí — opět ve fyziologii, a že bude brzy prokázána nesprávnost stanoviska, že se prvky slučují dle určitých vah (atomových); a že proto jest irrelevantní, dopustil-li jsem se v určování kyseliny uhličitě nesprávností.

Rozumí se v tomto Časopisu, že slavná redakce nepřipustí v těch výkladech a dokladech nic, co by nepatřilo k věci zde přesně vymezené, a co by nebylo doslovně doloženo z mých příslušných spisů. Neboť udání po paměti jsou omylná, jakož jest dokumentováno na str. 1259. tohoto Časopisu. Kromě toho nechce se mi již přijímati práci vyvracení výmyslů.

Dokud pisatel onoho dopisu vyzvání tomu nedostojí, zůstává jeho dopis pravzorem — důstojnosti pravého gentlemana.

V Praze, 7. prosince 1903.

Prof. dr. F. Mareš.

Velevážený pane redaktore!

V diskussi o fyziologické kalorimetrii a respirometrii se představil čtenářstvu »Č. L. Č.« pan prof. Brauner se všemi svými chemickými zásluhami a pak gentlemanlike představil také mne (č. 49, str. 1259). Neslibil jsem nikdy ani prof. Braunerovi ani komu jinému, že prokáži nesprávnost stanoviska, že se prvky slučují dle určitých vah (atomových). Popírám ovšem účelnost a objektivnou platnost atomové hypotese, do značné míry i stanoviska prvkového, nikoli však platnost zmíněného, empiricky zjištěného zákona. I nej-povrchnější čtenáři mých publikací dosvědčí, že jsem

podobného nic ani slibovati nemohl, odporovalo by to křiklavě celé tendenci všech mých prací; vždyť naopak jsem již roku 1897 theoreticky odůvodnil, že platnost a průkaznost toho zákona nezávisí na hypotese atomové. Výrokem prof. Braunera o domnělých mých slibech jest dokumentárně zjištěno, že nemá o směru a obsahu mých publikací ani zdání.

To by ovšem nevadilo, kdyby si neosoboval práva posměšně kritisovati mé snahy i dosažené již výsledky, a to ještě před čtenářstvem, jemuž celá věc jest cizí, tak že pan kritik svůj úsudek krýti musí vahou své autority, již mu v některých jiných oborech chemie nikdo neupírá. Odmítám ovšem každou diskussi s panem prof. Braunerem potud, pokud nenaučí se rozlišovati atomovou hypotese od zákonů stoechiometrických; pak budu mu k službám, prose ovšem, aby námitky své pronášel 1. s náležitým vědomím zodpovědnosti literární, 2. před čtenářstvem obeznámeným s obsahem mých prací a sporného předmětu vůbec. Má k tomu příležitost též »na světovém kolbišti vědy,« na př. v »Zeitschrift für physikalische Chemie« nebo »Annalen der Naturphilosophie«. Hic Rhodus, hic salta!

F. Wald,

chef-chemik železáren v Kladně.

Ještě další obrana vědecké práce fysiologického ústavu.

Slavná redakce Časopisu lékařů Českých!

Uveřejnili Jste v čísle 50. s. 1292 »Zasláno« členů II. třídy České Akademie svědčících proti mé opravě p. prof. Janošíka, kterýž tvrdil, že »v zasedání třídy, v němž professor Mareš přednášel o »našem« kalori- a respirometru, přítomní odborníci celému za-

řízení dělali podstatné výtky« (s. 1183); a dále, »že nejen prof. Brauner, nýbrž i prof. Strouhal a svého času též prof. Domalíp se vyslovili proti fysikální části přednášky prof. Mareše.« (S. 1211.) — Tvrzení ta opravil jsem na základě dopisů pp. prof. Strouhala a Domalípa, že v té otázce vůbec slova se neujali.

I. V prvním oddílu »Zaslána« dosvědčují pp. Brauner, Janošík, Kruis, Raýman, »že svého času a sice v zasedání II. tř. České Akademie, kdy demonstroval prof. Mareš »Novou methodu elektrického podnětu« na základě použití padostroje, činili proti fysikální části přednášky námitky prof. Strouhal a prof. Domalíp«.

Pan prof. Janošík dosvědčuje tu, s pomocí soudruhů z Akademie, sám sobě omyl; neboť, jak svrchu uvedeno, mluvil výslovně o podstatných výtkách činěných od odborníků při přednášce o »našem« kalori- a respirometru. Slova »svého času«, kterými připojil též námitky prof. Domalípa k mé přednášce, vztahují se tedy k jiné mé přednášce a znamenají dobu sedmi roků. Neboť přednáška o »našem« kalori- a respirometru byla 20. ledna 1899, demonstrace padostrojevé metody 14. října 1892.

Svědectví pánů Akademiků o námitkách prof. Domalípa proti fysikální části mé padostrojevé metody je zbytečné do té míry, že jsem dosud neměl příležitosti ani příčiny popíratí toho, že prof. Domalíp činil námitku; nikoli však proti fysikálnímu zařízení té metody, nýbrž ve zcela zvláštní theoretické otázce, která se nedotýká metody samé. Pan prof. Domalíp má v ruce dopis můj ze dne 23. listopadu 1903, ve kterém mu připomínám tehdejší jeho námitku; může dopis ten pp. Akademikům ukázati, budou-li si toho přát a uzná-li za vhodné.

Že by byl tehdy činil námitky též pan prof. Strouhal, nevím; ale jsem přesvědčen, že bych je byl respektoval a pamatoval tak jako námitku p. prof.

Domalípa; zvláště byl bych uposlechl jeho pozvání, že mi celou otázku vyloží, kdyby mne byl skutečně zval, jak pp. Akademikové dosvědčují.

Svědectví pp. Akademiků nemá sice žádného věcného obsahu, ježto neudávají, v čem ony námitky záležely a jak byly odůvodněny. Přes to však, či spíše právě proto je způsobilé znehodnotiti onu mou vědeckou práci, jen tak vůbec. Namítati možno všelicos. Vše záleží na věcném odůvodnění námitek; a pozvedati námitky bez tohoto odůvodnění je nehodno exaktních badatelů a Akademiků.

Proto prosím slavnou redakci za uveřejnění ještě této další obrany mé vědecké práce, tuto nově a zase bez odůvodnění napadené.

I kdyby bylo dosvědčenu pravdou, že proti mé padostrojové metodě námitky činěny byly, není tím dokázáno, že to byly podstatné výtky, jak tvrdil všeobecně p. prof. Janošík. Zde uvedu dokumentárně prokázaná fakta, která dokazují, že od pánů Akademiků zde znova udávané námitky nebyly podstatné.

a) Padostrojovou methodou provedl jsem práci, která byla ve II. třídě České Akademie podrobena zevrubné a obsáhlé kritice, uveřejněné ve Věstníku této Akademie r. 1893, II. s. 505—509. Tehdejší můj kritik, zvolený k tomu třídou (V. Č. A. r. II., s. 267, 1893), pan prof. Spina, činil mé práci celou řadu výtek, tak že mi bylo bránit se proti jeho kritice. (V. Č. A. 1894, III. s. 34, 219, 330). Avšak v celé té kritické diskussi není nejmenší zmínky o výtkách, na které se pp. Akademikové nyní, po 10 letech, tak dobře pamatují. Právě naopak, metoda padostrojová uznává se v oné kritice za »lepší«, za »valnou měrou zdokonalenou,« a byla jedním důvodem, že byla práci té přisouzena Slavnostní Cena České Akademie (Almanach r. IV. s. 21, 1894).

Páni Akademikové snad nebudou nyní tvrditi, že tehdejší můj kritik námitek proti fyzikální části

mé padostrojoyé metody, učiněných v zasedání II. třídy České Akademie, neznal nebo zamlčel? Neboť vzbudili by tím otázku, proč tehdy neudali těch námitek, u příležitosti tak závažné?

b) Mohu pp. Akademiky vzhledem k tomu upokojiti. Dříve, než ve II. třídě České Akademie, demonstroval jsem svou padostrojoyou metodu i pokusy jí provedené na mezinárodním sjezdu fyziologů v Luttichu, v srpnu 1892. Tam »světoví« odborníci nečinili žádných námitek; naopak, mám od nich ústní i písemné schválení té metody. Ježto však je to věc soukromá, odkazuji naše pány Akademiky na tato místa »světové« literatury: *Revue générale des sciences*. 1892, s. 755-56; *The Journal of Physiology*, vol. 20, p. 272, 74, 1896; vol. 21, p. 231, 1897. Tak přiměli mne pánové opět ku přiznání, kde všude již jsem byl »na kolbišti vědy světové.«

II. Druhý oddíl »Zaslána«, který podepsali pp. Brauner, Velenovský, Janošík, Kruis, Raýman, Vrba, Woldřich, dosvědčuje, že »při přednášce o »našem« kalori- a respirometru činil námítky opět proti fysikální části dv. r. prof. Strouhal...«

Proti tomuto svědectví sedmera Akademiků stavím následující dokumentární fakta:

a) Mám v ruce dopis p. dv. r. prof. Strouhala, že, pokud se pamatuje, neujal se vůbec v otázce té slova. Dosvědčují-li pp. akademikové opak toho, jdou snad až příliš daleko.

b) Spolu podepsaný prof. Raýman, generální sekretář České Akademie, ve svých zdrcujících kritikách našich kalori- respirometrických prací, uveřejněných ve Věstníku té Akademie, nečiní nikde nejmenší zmínky o výtkách činěných od p. prof. Strouhala. Nestala se o nich ani nejmenší zmínka též v diskussích o kritikách p. prof. Raýmana, které jsem před II. třídou České Akademie podstupoval. Ani tu neujal se přítomný prof. Strouhal nikdy slova. Ten-

krátě mohl se prof. Rayman dovolávatí pomoci prof. Strouhala proti mně!

c) Páni Akademikové neuvádějí, v čem záležely ony výtky a jak byly odůvodněny. Jejich svědectví nemá tudíž žádné objektivně platné ceny.

I pravím: ono sedmero Akademiků není vůbec s to, aby nějakou podstatnou výtku zejména proti »našemu« kalorimetru předneslo a odůvodnilo. Kdyby dříve, než proti mně vystoupilo, bylo skutečně prostudovalo mé pojednání »Respirometrie a kalorimetrie živočišná« (R. Č. A. VIII. č. 10, s. 12—21) i příslušnou »světovou« literaturu tam uvedenou, bylo by snad pochopilo, že pozvedání námitek jen tak na zdař bůh mohlo by uvéstí v lehkost jejich tituly exaktních badatelů i Akademiků.

V Sedmeru tom vykryštovalo »sdružení«, na které se také hodí důtklivá slova, pronesená z místa povznešeného nad naše umělecké a vědecké spory, a to u příležitosti nad jiné významné, o Slavnostním Shromáždění České Akademie dne 5. prosince t. r. »... úmyslným snižováním zásluh cizích může sice ohrožen býti soupeř, jím se však nikterak nezvyšují ani dost málo zásluhy vlastní...«

Pamětihodno jest, že ve »sdružení« tom jest generální sekretář též Akademie, a dále v témže Slavnostním Shromáždění za nově zvolené prohlášení: předseda, sekretář a tři řádní členové II. třídy.

Páni Akademikové snad chtěli svým »Zaslánem« dosvědčiti jen tolik, že pan prof. Janošík netvrdil nepravdu. Ale provedli to tak, že se dopustili nového bezdůvodného útoku na mou vědeckou práci. Někteří z nich snad neměli toho úmyslu, a těm neplatí též má odveta.

Z á v ě r:

Kdyby sedmkrátě sedm členů České Akademie dosvědčovalo svými podpisy, že proti všem mým

pracím, počínajíc prvním mým studentským pokusem, byly činěny námitky: nevyvrátí se tím ani nejmenší z výtek, které jsem prokázal proti p. prof. Janošíkovi ve věcech všeobecné biologie a anatomie.

V PRAZE, 15. prosince 1903.

Dr. F. Marcš,
profesor fysiologie.

Na vysvětlení vzniku tohoto obranného zápasu dokládá se tuto otisk odpovědi na první útok proti vědecké práci fysiologického ústavu, kryjící se autoritami odborníků České Akademie:

(Zasláno)

Vědecká práce fysiologického ústavu české lékařské fakulty jest u nás vystavena potupné pomluvě, která prýští z kritik podniknutých proti tomuto ústavu od prof. Raýmana jehož zástupcem, v oceňování této práce, na lékařské fakultě jest prof. Janošík.

Ukázal jsem před II. třídou České Akademie a v jejím Věstníku, že zvláště kritiky fysiologického ústavu, které vyvrcholil prof. Raýman větou: Tak se pracovati nesmí! jsou bezpodstatné a nesmyslné. Ve své brožuře »Konec sporu o idealism a realism v přírodní vědě, který pozvedli professori B. Raýman a T. G. Masaryk« osvětlil jsem vznik, průběh a konec těchto kritik, načež jich autor zcela umlknul.

Přes to trvá a opakuje se tupení práce fysiologického ústavu, opírající se o ony kritiky. V právě vydaném 4. sešitě »České Mysli«, časopisu filosofického, snižuje redaktor jeho doc. dr. Krejčí vědeckou práci fysiologického ústavu vůbec, a zvláště obou jeho dosavadních asistentů doc. dra

Babáka a dra Lhotáka, pro kritiku fysiologických závad jeho »Základů psychologie«, kterou tito pánové chtěli uveřejniti. Pronáší takovéto výroky:

»... pánové musí ještě nějaký roček opravdově vědecky pracovati, aby stačili na slušnou kritiku fysiologickou nerci-li psychologickou. K tomu nestačí argumentace podle schématu: To není pravda, pan učitel nám to ve škole říkal jinak, třeba byla spojena s naivním sebevědomím, jako vídáme u začátečníků kteréhokoli oboru vůči neoborníkům. Nepostačí myslet, řekne-li se něco hodně na plná ústa, že to bude přesvědčivější. Tak je to snad v instrukcích pro drtící kritiku, ke které vyzývá prof. Mareš v Čas. česk. lékařů. Avšak při věcné kritice musí býti důvody, a k tomu je třeba, aby posuzovatel byl sám odborně dostatečně vyškolen a chce-li mluvit autoritativně, aby si vědeckou práci k tomu práva získal. Toho u zmíněných pánů není. ... pánové nepochopili a, když nyní s takovou rozhodností odmítají kausální nexus svého vystoupení proti mně s Marešovým široko rozvětveným sporem, musím souditi, že to vůbec pochopiti nejsou s to — a tím bych byl já s nimi hotov jakožto svými posuzovateli. ... Avšak ani z čistě fysiologického stanoviska neobstojí těch pět výtek. ... Nenapadlo mi původ tohoto rozeznávání hledati v pražském fysiologickém ústavu ... moje poznámky čelily proti nesprávnému způsobu, jakým pánové aplikovali to rozeznávání na jevy nervové a psychologické vůbec, proti jejich specificky pražské Veranlassungstheorie. ... Pokud se obracím k fysiologii, nelze mi jinak než spoléhati na nějakou auktoritu, nejsem odborník; ale auktoritu volím dle měřítka logické spolehlivosti. Že se při tom neshoduje s auktoritou, kterou oni musí uznávati ve své odvislosti, nic nerozhoduje. Co se týče fylogenie: já ji chápu tak, jak jedině jest oprávněno na poli vědy. (Pánové) pochybují o tom, že i jejich ctěné embryo mělo kdys výrůstek, z něhož se jiným zvířatům vyvinula zcela praktická oháňka ...? Fylogenie je hypothesis, o tom žádného myslícího člověka není třeba poučovati a je pro naše fysiology významno, že právě z ní udělali si parádní Rosinantu, na níž chtějí na odív ukazovati svoji vědeckost ... O nedostatečné vědecké vyškolenosti svědčí dále ... Vzhledem k slibovanému výkazu chyb psychologických, jichž jsem se v »Základech« dopustil, nechť pánové nepohrdnou dobře míněnou radou, aby se nepouštěli na pole, jež je jim, jak ze zmínky jejich o zákoně Webrově vyzírá, trochu příliš cizí. Lepší cestou k získání rytířských ostruh vědeckých pro adepty (pan Lhoták dosud vědecky

nie nepromluvil vůbec, pan Babák sice mluvil již něco, ale —*) je usilovná samostatná práce pozitivní ve zvoleném oboru než podřízená služba heniocha na válečném voze, s něhož prof. Mareš »drčí« nepodajné neidealisty. Fysiologie žádá si u nás pracovníků, jest třeba pracovati a nemařit čas neplodnou brožuromanií, jest něco vykonat, o čem by jiní pracovníci na poli přírodních věd nemusili říci: Tak se pracovati nesmí; pak si za filosofujete a zapsychologisujete.«

Tato potupa může býti výrazem lecjaké »české mysli«, sotva však — filosofického časopisu. Předstírá se tu, jakobych nutil assistenty fysiologického ústavu k otrocké službě ve svém »široko rozvětveném sporu«, a jakobych jim zvláště kázal, aby zdrtili »Základy Psychologie« dra Krejčího, jakoby mého nebezpečného odpůrce. Předně: Nemám více žádného sporu s drem Krejčím, ani o Kantovi ani o psycho-fysickém parallelismu. V jediné své brožuře »Konec sporu« sotva jsem se ho dotknul, a to ještě dosti vlídně, ježto jsem diskussi s ním již před tím byl vyřídil. Mluví-li tu o »brožuromanii«, není této ani jiné manie ve fysiologickém ústavu, třebas mu byla už vytknuta i — Ka-

*) Srovnej s tím tvrzením čtenář tento seznam prací obou pánů (mimo české): Dr. Lhoták: Kritische Bemerkungen zum Pflüger'schen Erregungsgesetze. Bull. internat. de l'Acad. des sc. de Boh. 1898. — Untersuchungen über die Veränderungen der Muskelfunction in einer Kohlendioxydatmosphäre. Engelm. Archiv für Physiol. 1902. — Recherches expérim. sur la conservation du potentiel musculaire dans une atmosphère d'anhydride carb. Journal de physiol. et de pathol. générale 1902 a v Académie des sciences de Paris 1902. — Ueber die Functionsänderungen des Warmblütermuskels beim Sauerstoffmangel. Pflüger's Archiv f. die ges. Physiol. B. 94. 1903. — Docent dr. Babák: Recherches expérim. de respirométrie et calométrie chez les animaux vernis. Bull. internat. de l'Acad. de sc. de Boh. 1900. — Respirometrische u. calorimetrische Untersuchungen bei Kindern mit supranorm. u. subnorm. Körpertemperatur. Bull. intern. de l'Ac. de Sc. de Boh. 1900. — Ueber die Wärmeregulation bei Neugeborenen. Pflüger's Archiv für Physiol. B. 89. 1902. — Ueber die Entwicklung der locomotorischen Coordinationsthätigkeit im Rückenmarke des Frosches. Pflüg. Arch. f. Physiol. B. 93. 1902. — Ueber den Einfluss der Nahrung auf die Länge des Darmkanals. Biolog. Centralblatt 1903.

teřinská ulice. Ve své brožuře neobracím se k dru Krejčímu, nýbrž k prof. Masarykovi. Praví dr. Krejčí, že při věcné kritice musí býti důvody, a vynáší proti mé brožuře takovéto: že jsem ji vydal pohněván, že jsem nedůtklivý, svárlivý, jemuž nejde o věc, nýbrž o drahé já, jenž pro sebe vyžaduje samé ohledy a vůči odpůrcům žádných nešetří; a že by diskusse se mnou nepřinesla žádného prospěchu, leč trochu osobních mrzutostí. Pronášeli tyto věcné důvody proti obsahu mé brožury jménem filosofů odborníků, snad se ukvapuje; měl aspoň vyčkati, jaké důvody proti obsahu tomu přednese — prof. Masaryk, až konečně přeruší své mlčení. Za druhé: Nerozkazují asistentům fysiologického ústavu, aby zdrtili kriticky dra Krejčího; nevyzýval jsem přece v Č. L. Č. ke kritice dolů, nýbrž nahoru. Oni sami z vlastního přesvědčení, hnutí fysiologickými základy jeho psychologie, uznali kritiku za potřebnou, ač jsem je zrazoval od této nadbytečné práce a varoval je před tímto auktozem. Obrátili se v této záležitosti — ku prof. Masarykovi, a skutečně měla být jejich kritika uveřejněna v »Naší Době«, a tam jsou přece též uveřejněny poznámky jejich k odpovědi dra Krejčího na jejich neuveřejněnou kritiku, kteréž poznámky vedly k takovému projevu »České Mysli«. Mínil dr. Krejčí, že v mém široko rozvětveném sporu slouží mně už i »Naše Doba« proti němu, snad už mu svítá uvědomění, že jeho věc je ztracena. Skutečně, fysiologické základy psychologie klassickou filologií vyškoleného dra Krejčího jsou v rukách fysiologicky vyškolených kritiků, které tupí dříve, než vůbec svou kritiku uveřejnili.

Než na tom všem mně zde příliš nezáleží. Jednoho však nechci a nesmím déle trpěti: aby leckdos otíral se o práce fysiologického ústavu, o kterých nic neví. Tato arrogantní ignorance kryje se autoritou těch našich přírodovědců, kteří si osobují taková vrchní dozor a samostatný soud nad prací fysiologického ústavu a rozhlašují: Tak se pracovati nesmí! S těmito auktoritami mám zde co činiti. S prof. Raymanem už jsem se vypořádal, naléhavým stává se vypořádat se též s jeho zástupcem na lékařské fakultě.

Nesoudím sebe sama, nejsem-li svárlivý, nejde-li mi o věc, nýbrž o drahé já. To však pravím: nebudu šetřiti žádných ohledů vůči odpůrcům, kteří se nadýmají pavědou a šíří vědecké pomluvy.

V Praze dne 7. července 1903.

Dr. F. Mareš,
profesor fysiologie.

dupl

V. Internationaler Kongress für angewandte Chemie.
Berlin 2.-8. Juni 1903.

Bericht, zweiter Band, Seite 69-70.

Darauf erhält das Wort Herr Franz Wald, Kladno (Böhmen):

Neuer Apparat zur Sauerstoffbestimmung in Eisen und anderen Metallen mittels Wasserstoff.

Die theoretisch einwandfreie, aber für die Praxis heikle und umständliche Methode von Ledebur wurde modifiziert. Ein Rohr aus geschmolzenem Bergkristall (Heraeus) bildet ein in sich selbst zurücklaufendes Rechteck, ein mehrfach gebogenes Seitenrohr dient zur Einführung des Probematerials; es wird durch Schläuche und Glasröhren mit einem Niveaugefäß mit Hg, einer Wasserstrahlpumpe und einem Wasserstoffapparat verbunden. Der von Luft befreite Apparat wird mit H_2 gefüllt und mit Hg abgesperrt; man glüht die Späne, welche in einer Ecke unten im Rohr liegen, wobei der darüberliegende vertikale Rohrteil als Kamin wirkt. Gleichzeitige Kühlung des anderen Schenkels durch Aether-Kohlensäure führt zur energischen Cirkulation des H_2 und auch zur Trocknung (durch Anfrieren des Wassers).

Zur Bestimmung des gebildeten Wassers bringt man das Rohr in ein sehr kaltes Wasserbad und bestimmt den Druck, bei welchem das Quecksilber bis zu einer Marke einspielt. Dann erhitzt man das Bad zum Sieden und stellt abermals ein; bei Abwesenheit von Wasser kann die Drucksteigerung nach Gay-Lussacs Gesetz aus den gemessenen Temperaturen berechnet werden. Waren Tropfen von Wasser da, so ergibt sich bedeutender Mehrdruck; bei Anwendung eines anderen Gefäßes als Kompensator kann direkt diese Druckdifferenz abgelesen werden. Hat das Rohr bis zur Marke ca. 15 cm Inhalt, so gibt eine Einwage von ca. 1 g Substanz für jedes Hundertstel Prozent Sauerstoff ca. 10 mm Druckdifferenz. Es bildet sich auch Schwefelwasserstoff, doch ist dies belanglos.

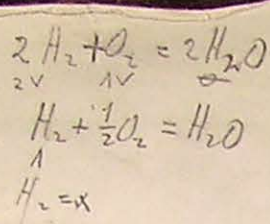
Schwierigkeiten macht noch die Entfernung der geschweissten Späne aus dem Rohr; man vermeidet das Schweissen durch Zusatz von 1,5 g reinem Carborundum; doch wird eine Abänderung geplant, welche erlaubt, die Späne durch Säuren aufzulösen.

Diskussion. Herr A. Vita, Friedenshütte, stellt an den Vortragenden die Frage, ob die Probe vor dem Versuch im Stickstoffstrom ausgeglüht worden ist, was verneint wird. Redner lenkt die Aufmerksamkeit auf einen höheren Gehalt an Kohlenstoff, welcher nach der Ledebursehen Methode das Resultat beeinflussen kann und einen höheren Gehalt an Sauerstoff feststellen lässt, als vorhanden, worauf schon Romanoff hingewiesen hat.

Herr Prof. E. Heyn: Der Apparat ist zur Sauerstoffbestimmung in solchen Metallen und Legierungen geeignet, die genügend schnelle Diffusion des Wasserstoffs ins Innere gestatten (z. B. Eisen, Kupfer). Zur Bestimmung des Kupferoxydulgehaltes in Kupfer ist übrigens auch das Mikroskop gut verwendbar, zumal es Aufschluss über örtliche Anreicherungen im Material gewährt.

C. multicauda PW
ceder poppi

Sv. 13 str. 38

spotřeba O_2

oxydace H_2

$$\frac{x}{2}$$

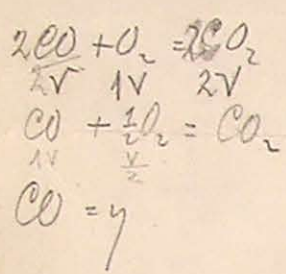
Kontrace

$$x + \frac{x}{2} = \frac{3x}{2}$$

uhlovodík C_2H_4

$$\frac{y}{2}$$

- p_0) CO_2
- p_1) O_2
- p_2) $\text{O}_2 + n$
- p_3) CO_2
- p_4) CO_2
- p_5) O_2
- p_6) O_2

oxydace CO

$$\frac{y}{2}$$

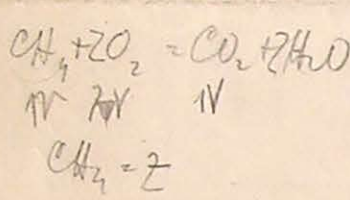
oxydace CO

$$y + \frac{y}{2} = \frac{3y}{2}$$

oxydace CO

$$y$$

- 11. úloha
- a) CO_2
- b) CO_2
- c) CO_2

oxydace CH_4

$$2z$$

oxydace CH_4

$$2z$$

oxydace CH_4

$$z$$

Cellulosa spotřeba kyslíkem

$$\frac{x}{2} + \frac{y}{2} + 2z = (p_3 - p_2) - (p_5 - p_6)$$

Cellulosa Kontrace

$$\frac{3x}{2} + \frac{y}{2} + 2z = p_3 - p_4$$

Cellulosa uhlovodík C_2H_4

$$y + z = p_4 - p_5$$

$$= (p_3 - p_2) \frac{100-n}{100} - (p_5 - p_6)$$

$$\frac{x}{2} + \frac{y}{2} + 2z = (p_3 - p_2) \frac{100-n}{100} - (p_5 - p_6)$$

$$\frac{3x}{2} + \frac{y}{2} + 2z = p_3 - p_4$$

$$y + z = p_4 - p_5$$

$$z = p_4 - p_5 - y$$

$$\frac{x}{2} + \frac{y}{2} + 2p_4 - 2p_5 - 2y = (p_3 - p_2) \frac{100-n}{100} - p_5 - p_6$$

$$\frac{x}{2} - \frac{3y}{2}$$

$$= (p_3 - p_2) \frac{100-n}{100} - 2p_4 + p_5 - p_6$$

$$\frac{3x}{2} + \frac{y}{2} + 2p_4 - 2p_5 - 2y = p_3 - p_4$$

$$\frac{3x}{2} - \frac{3y}{2}$$

$$= p_3 - 3p_4 + 2p_5$$

$$\frac{x}{2} - \frac{3y}{2}$$

$$= (p_3 - p_2) \frac{100-n}{100} - p_4 + p_5 - p_6$$

$$x = +p_2 \frac{100-n}{100} + p_3 - p_5 \frac{100-n}{100} - p_4 + p_5 + p_6$$

$$x = p_2 \frac{100-n}{100} + p_3 \frac{n}{100} - p_4 + p_5 + p_6$$

Rechnung Prof. F. Gálcsa
~ 1912.

27. 12. 1948.

Arch. no. 13 kg ^{N.} ~~699~~